

Sygn. akt II K 267/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2017 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący SSR Magdalena Czaplińska

Protokolant Zbigniew Szpanowski

po rozpoznaniu w dniach 26.04.2017 r., 15.05.2017 r., 05.06.2017 r., 29.06.2017 r. sprawy:

W. T., urodzonego (...) w G.,

syna J. i B. z domu T.

oskarżonego o to, że:

w okresie od 02 lutego 2016 roku do 06 września 2016 roku korzystając z udzielonej postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku Wydział VI Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych w sprawie sygn. akt VI Kow 3396/15/Pr przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności pomimo upływu przerwy w karze w dniu 02 lutego 2016 roku bez usprawiedliwionej przyczyny nie powrócił w ciągu 3 dni do Aresztu Śledczego w G. w celu odbycia kary pozbawienia wolności,

tj. o przestępstwo z art. 242 § 3 k. k.

I. oskarżonego W. T. uniewinnia od popełnienia zarzucanego mu czynu;

II. na podstawie art. 632 pkt 2 k. p. k. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt II K 267/17

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W. T. został skazany wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 23 kwietnia 2010 r. w sprawie o sygn. XIV K 132/08 na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby oraz karę 100 stawek dziennych grzywny po 100 złotych każda. Postanowieniem z dnia 29 lipca 2013 r. zarządzone wykonanie warunkowo zawieszony kary. Postanowieniem z dnia 16 września 2013 r. zamieniono karę grzywny na zastępczą karę pozbawienia wolności w wymiarze 29 dni.

Następnie Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowieniem z dnia 26 lutego 2014 r., wydanym w sprawie o sygn. VI Kow 718/14/pr, udzielił W. T. przerwy w odbywaniu ww. kar na okres 6 miesięcy, licząc od dnia opuszczenia aresztu śledczego, a także zobowiązał oskarżonego do podjęcia leczenia, albowiem rozpoznano u niego rozległe owrzodzenie pleców – guz nowotworowy, a leczenie W. T. nie było możliwe w zakładzie karnym i dalszy jego pobyt w warunkach penitencjarnych poważnie zagrażał zdrowiu oskarżonego.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku z 22 sierpnia 2014 r., sygn. akt VI Kow 3543/14/Pr udzielono oskarżonemu dalszej przerwy w odbywaniu kary na kolejne 6 miesięcy, tj. do dnia 27.02.2015 r. oraz zobowiązano go do kontynuowania zaleconego leczenia.

W dniu 11 lutego 2015 r. obrońca W. T. złożył do Sądu Okręgowego w Gdańsku wniosek o udzielenie mu dalszej przerwy w ww. karze oraz wstrzymanie wykonania tej kary do czasu prawomocnego rozpoznania wniosku. Powyższe motywowane było procesem rekonwalescencji oskarżonego po przebytej operacji i komplikacjami, które po tej operacji nastąpiły.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 25 lutego 2015 r., sygn. akt VI Kow 664/15/Pr, wstrzymano wykonanie kary zgodnie z powyższym wnioskiem – do czasu prawomocnego zakończenia przez Sąd Okręgowy postępowania w przedmiocie udzielenia W. T. dalszej przerwy w karze.

Następnie, postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku z 13 marca 2015 r., sygn. akt VI Kow 664/15/Pr, udzielono oskarżonemu dalszej przerwy w odbywaniu kary na kolejne 6 miesięcy, tj. do dnia 27 sierpnia 2015 r., albowiem leczenie zmiany nowotworowej pęcherzyka oskarżonego nie zostało zakończone, a nadto u oskarżonego zdiagnozowano nową chorobę – ziarniakę w gardle.

W dniu 3 sierpnia 2015 r. W. T. złożył do Sądu Okręgowego w Gdańsku wniosek o udzielenie mu dalszej przerwy w ww. karze w celu kontynuacji dalszego leczenia, a w dniu 25 sierpnia 2015 r. - wniosek o wstrzymanie wykonania ww. kary pozbawienia wolności do czasu rozpoznania wniosku o przerwę w karze.

Postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2015 r., sygn. akt 3396/15/Pr, Sąd Okręgowy w Gdańsku wstrzymał wykonanie kar pozbawienia wolności - zgodnie z powyższym wnioskiem – do czasu prawomocnego zakończenia przez Sąd Okręgowy postępowania w przedmiocie udzielenia W. T. dalszej przerwy w karze w sprawie VI K. (...).

Następnie, prawomocnym postanowieniem z dnia 28 stycznia 2016 r., sygn. akt VI Kow 3396/15/Pr, Sąd Okręgowy uchylił ww. postanowienie z dnia 26 sierpnia 2015 r. o wstrzymaniu wykonania kary, w uzasadnieniu podając, iż zmieniła się sytuacja prawna skazanego.

Dowód : akta sprawy VI K. (...)/pr SO w Gdańsku: postanowienie z dnia 26.02.2014 r. – k. 17, postanowienie z dnia 22.08.2014 r. – k. 65, wniosek złożony 11.02.2015 r.- k. 89, postanowienie z dnia 25.02.2015 r. – k. 116, postanowienie z dnia 13.03.2015 r. – k. 126, wniosek oskarżonego z dnia 3.08.2015 r. – k. 155 i z dnia 25.08.2015 r. – k. 161, postanowienie z 26.08.2015 r. – k. 168, postanowienie z dnia 28.01.2016 r. – k. 205

Odpis ww. postanowienia doręczony został Dyrektorowi Aresztu Śledczego w G. w dniu 2 lutego 2016 r. oraz obrońcy W. T. – adw. T. W. w dniu 4 lutego 2016 r. Odpis ww. postanowienia w dniu 5 lutego 2016 r. wysłano także W. T. na podany przez niego adres zamieszkania przy ul. (...) w G., przesyłkę dwukrotnie awizowano – w dniach 6 lutego oraz 15 lutego 2016 r. Jednakże oskarżony przebywał wówczas pod innym adresem, w mieszkaniu jego konkubiny, która z uwagi na jego stan zdrowia sprawowała nad nim opiekę, wobec czego nie odebrał przesyłki zawierającej ww. postanowienie i nie zapoznał się z jego treścią. W związku z tym, że ww. przesyłka do dnia 23 lutego 2016 r. nie została przez adresata podjęta, w dniu 26 lutego 2016 r. została zwrócona do Sądu.

W. T. nie stawił się do Aresztu Śledczego G. w celu odbycia kary pozbawienia wolności, w związku z czym w dniu 3 marca 2016 r. wydano nakaz jego doprowadzenia do Aresztu Śledczego w G.. W dniu 6 września 2016 r. W. T. został zatrzymany i osadzony w AŚ w G..

Dowód : akta sprawy VI K. (...)/pr SO w Gdańsku: przesyłka adresowana do W. T. – k.219, nakaz doprowadzenia – k. 221, pismo z dnia 6.09.2016 r. – k. 297, akta niniejszej sprawy : wyjaśnienia oskarżonego –k. 179-180, pismo z SO- informacja o doręczeniu – k. 201

W dniu 9 lutego 2016 r. obrońca oskarżonego złożył wniosek o wstrzymanie wykonania ww. kary pozbawienia wolności. Nie poinformował jednak oskarżonego ani o złożeniu powyższego wniosku ani o treści postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 28 stycznia 2016 r.

Dowód : kopia wniosku z dnia 8.02.2016 r. – k. 83, wyjaśnienia oskarżonego –k. 202-203

U oskarżonego W. T. w 2014 r. rozpoznano nowotwór skóry i wykonano zabieg operacyjny – usunięto fragment skóry na plecach, a także fragmenty kości kręgosłupa. Po usunięciu zmiany wykonano przeszczep skórny materiałem własnym, pobranym z obu ud. Rana na plecach nie goiła się dobrze, proces gojenia trwał około roku, przez cały ten czas konieczne było codzienne zmienianie opatrunków. W okresie około 6 tygodni po zabiegu operacyjnym oskarżony został poddany radioterapii. Z uwagi na fakt, że W. T. usunięto wyrostki kręgosłupa, występowały u niego z tego powodu znaczne dolegliwości bólowe i musiał się poddać rehabilitacji kręgosłupa. Co 3 miesiące oskarżony zgłaszał się na kontrole chirurgiczne. Nadto u oskarżonego rozpoznano refluks żołądkowo-przełykowy, nadżerki przełyku, przepuklinę rozworu przełykowego, gastropatię, a w badaniu krtani – zmiany o charakterze ziarniaka, a poza tym przerost błony śluzowej przedniego spoidła. W. T. cierpi także na zaćmę oka prawego. W czasie przerw w odbywaniu kary, a także w okresie po uchyleniu postanowieniem z dnia 28 stycznia 2016 r. postanowienia o wstrzymaniu wykonania kary aż do dnia zatrzymania i osadzenia w AŚ, oskarżony poddawał się rehabilitacji i dodatkowym badaniom, chodził na wizyty lekarskie.

Dowód : opinia sądowo-medyczna –k. 88-92, dokumentacja medyczna –k. 42,53-59, wyjaśnienia oskarżonego – k. 179-180

Oskarżony W. T. w postępowaniu przygotowawczym nie przyznał się do zarzucanego mu czynu i odmówił składania wyjaśnień. Na rozprawie głównej nie przyznał się zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu i złożył wyjaśnienia.

wyjaśnienia oskarżonego –k. 179-180, 111-114, 147-149

Sąd zważył co następuje :

Opisany powyżej stan faktyczny został ustalony przede wszystkim na podstawie dokumentów urzędowych, w tym dokumentów zebranych w aktach sprawy o sygn. VI Kow 3396/15/pr Sądu Okręgowego w Gdańsku, a także wyjaśnień oskarżonego W. T. oraz opinii sądowo-lekarskiej biegłych specjalistów z zakresu radioterapii onkologicznej oraz onkologii klinicznej i z zakresu medycyny sądowej.

Sąd dał wiarę wszystkim dokumentom urzędowym przywołanym w ustaleniach faktycznych. Zostały one sporządzone przez uprawnione do tego osoby, w zakresie ich kompetencji i w prawem przepisanej formie. Ich autentyczność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Stanowią one obiektywne dowody zaświadczonych nimi okoliczności. Sąd nie znalazł żadnych podstaw dla umniejszenia ich wartości dowodowej.

Za w pełni rzetelną uznał Sąd opinię biegłego z zakresu medycyny sądowej oraz biegłego z zakresu radioterapii onkologicznej oraz onkologii klinicznej. Została ona bowiem wydana przez osoby posiadające niezbędne kwalifikacje i doświadczenie zawodowe we wskazanej dziedzinie nauki. W zakresie treści jest ona przejrzysta i spójna, dała obraz schorzeń, z jakimi rzeczywiście zmagał się oskarżony przez cały okres przerwy w karze oraz już po jej zakończeniu. Przedmiotowa opinia nie była nadto kwestionowana przez żadną ze stron postępowania.

Wątpliwości Sądu nie wzbudziły również ujawnione dokumenty prywatne w postaci kopii dokumentacji medycznej. Powołana dokumentacja była podstawą do wydania opinii przez biegłych sądowego. W związku z tym, brak było podstaw do jej kwestionowania. Należy podkreślić, iż nie budziło wątpliwości Sądu, że przedłożone kserokopie stanowią wierne odzwierciedlenie oryginałów.

Także wyjaśnieniom oskarżonego Sąd w pełni przyznał walor wiarygodności. Wyjaśnienia W. T. były spójne, logiczne, zgodne z treścią zebranych w sprawie dokumentów, w szczególności w postaci opinii sądowo - lekarskiej, że w inkryminowanym czasie oskarżony zmagał się z ciężką chorobą i szeregiem innych schorzeń. Sąd dał też wiarę twierdzeniom oskarżonego, że nie odebrał awizo z dnia 6 i 15 lutego 2016 r. przesyłki zawierającej odpis postanowienia z dnia 28 stycznia 2016 r. o uchyleniu postanowienia o wstrzymaniu wykonania kary oraz, że nie zapoznał się z treścią tego orzeczenia.

Należy podkreślić, iż nie uszło uwadze Sądu, że ww. postanowienie SO w Gdańsku z dnia 28 stycznia 2016 r., odebrał w dniu 4 lutego 2016 r. obrońca oskarżonego adw. T. W., a następnie w dniu 9 lutego 2016 r. złożył do SO w Gdańsku wniosek, w którego treści wskazał, że „skazany [W. T.] przez swojego obrońcę prosi Sąd Okręgowy Wydział Wykonawczy – jako Wydział właściwy do wykonania wyroku Sądu Okręgowego w sprawie XIV K 132/08 o wstrzymanie orzeczonych tym wyrokiem kar...”. Powyższe sugeruje, że obrońca zapoznawszy się z treścią orzeczenia, przekazał informację o nim swojemu klientowi W. T., a następnie w jego imieniu złożył do sądu ww. wniosek. Wskazać jednak należy, że oskarżony zaprzeczył, by obrońca informował go o treści postanowienia SO w Gdańsku i by zlecał on obrońcy składanie takiego wniosku oraz nie wiedział, że obrońca taki wniosek złożył. Nadto oskarżony wskazał, że w lutym 2016 r. nie miał bieżącego kontaktu z obrońcą. Konieczne w tym miejscu jest zaznaczenie, że zgodnie z art. 178 § 1 k. p. k., Sąd nie mógł przesłuchać jako świadka obrońcy oskarżonego, wobec czego, w braku dowodów przeciwnych, Sąd nie miał podstaw, by odmówić wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego co do ww. okoliczności. Konkludując, Sąd dał wiarę oskarżonemu, że aż do chwili zatrzymania go w dniu 6 września 2016 r., nie wiedział on, że musi się stawić do aresztu celem dalszego odbywania kary w związku z uchycieniem postanowienia o wstrzymaniu wykonania kary.

W ocenie Sądu, postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie nie wykazało, by oskarżony W. T. wypełnił znamiona zarzucanego mu czynu z art. 242 § 3 k.k.

Zgodnie z art. 242 § 3 k. k., karze podlega ten, kto korzystając z przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności, bez usprawiedliwionej przyczyny nie powróci do zakładu karnego najpóźniej w ciągu 3 dni po upływie wyznaczonego terminu. Przepięstwo powyższe jest przestępstwem skutkowym, a skutkiem jest niepojawienie się sprawcy najpóźniej po upływie 3 dni od wyznaczonego terminu w zakładzie karnym lub areszcie śledczym. Nadto jest to przestęstwo, które można popełnić wyłącznie umyślnie, z zamiarem bezpośrednim.

W ocenie Sądu, analizując cały zebrany w sprawie materiał dowodowy nie sposób przypisać oskarżonemu W. T. umyślności w działaniu. Zdaniem Sądu, brak jest jakiegokolwiek obiektywnego dowodu na to, by oskarżony rzeczywiście miał świadomość tego, że prawomocnym postanowieniem z dnia 28 stycznia 2016 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VI Kow 3396/15 Sądu Okręgowego w Gdańsku, uchylone zostało postanowienie z dnia 26 sierpnia 2016 r. o wstrzymaniu wykonania kary i że w związku z tym powinien się on stawić w areszcie celem dalszego jej odbywania.

Zauważyć należy, że oskarżyciel publiczny założył umyślność czynu W. T. na podstawie tzw. zastępczego doręczenia (w trybie art. 139 § 1 k. p. k.) oskarżonemu odpisu postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 28 stycznia 2016 r., sygn. akt VI Kow 3396/15, uchylającego postanowienie z dnia 26 sierpnia 2016 r. o wstrzymaniu wykonania kary. Ww. postanowienie w wyniku podwójnego awizowania zostało przez Sąd Penitencjarny uznane za doręczone oskarżonemu w dniu 22 lutego 2016 r. (k. 219 akt VI Kow 3396/15 SO w Gdańsku). Sąd ten przyjął, że najpóźniej w tym dniu oskarżony zapoznał się z treścią zapadłego orzeczenia i skoro w terminie 3 dni nie stawił się w areszcie - wydał nakaz doprowadzenia W. T.. Wskazać przy tym należy, że instytucja „uznania doręczenia” uregulowana została w przepisach prawa formalnego i z pewnością na podłożu proceduralnym możliwe jest wywiedzenie skutków prawnych dla adresata, który nie odebrał przesyłki w terminie (w postaci np. skutecznego zawiadomienia o terminie rozprawy czy posiedzenia). Z całą jednak stanowczością, w ocenie Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę, nie można na podstawie jedynie fikcyjnego, zastępczego doręczenia orzeczenia przyjmować, że adresat zapoznał się z jego treścią, by na tej podstawie wyciągać tak ważne dla niego materialnoprawne skutki. Byłoby to równoznaczne z domniemaniem wypełnienia znamienia strony podmiotowej zarzucanego czynu (w postaci umyślności), co uznać należy za niedopuszczalne.

Jak już wyżej wskazano, przestęstwo z art. 242 § 3 k. k. popełnić można tylko umyślnie. A zatem, abstrahując już nawet od powyższych rozważań i oceniając bezsporne fakty, stwierdzić należy, że skoro kierowana do W. T. przesyłka zawierająca orzeczenie kreujące obowiązek stawienia się skazanego do AŚ, powróciła do sądu jako niepodjęta, to z całą pewnością W. T. nie zapoznał się z jej zawartością, tj. treścią orzeczenia z dnia 28 stycznia 2016 r. Nie został też o nim poinformowany przez swojego obrońcę, o czym rozważano wcześniej. Bezwzględnie więc brak jest

jakiegokolwiek dowodu na to, by oskarżony wiedział, że ma obowiązek stawiennictwa w AŚ w celu dalszego odbywania kary pozbawienia wolności.

Nie uszło uwadze Sądu, że obiektywnie przyjmując, oskarżony powinien był przewidywać, że dokończenie odbywania kary pozbawienia wolności jest nieuchronne i liczyć się z tym, że w bliższym lub dalszym terminie będzie musiał się stawić do aresztu. Co więcej sam oskarżony przyznawał: „zdawałem sobie sprawę, że prawdopodobnie pójde do więzienia, bo tak mi powiedział lekarz sądowy”. W tym miejscu zważyć należy jednak na trzy kwestie.

Po pierwsze - nie można przyjąć umyślności w działaniu oskarżonego tylko na podstawie jego przewidywań co do konieczności powrotu do aresztu w bliżej nieokreślonym czasie, albowiem nie jest tożsamy stan przewidywania ze stanem posiadania konkretnej wiedzy o jakimś zdarzeniu, w szczególności tak doniosłym prawnie.

Po drugie - czyn z art. 242 § 3 k. k. ma charakter przestępstwa trwałego i kluczowa jest data początkowa stanu przestępnego. Datę tę w świetle ww. przepisu stanowi czwarty dzień od wyznaczonego terminu powrotu, a przestępstwo zostaje zakończone dopiero z chwilą stawienia się sprawcy w zakładzie karnym w celu kontynuowania odbywania kary, przy czym owo "stawienie się" może mieć charakter dobrowolny lub przymusowy. W niniejszej sprawie, za „wyznaczony termin powrotu” uznawać należałoby dzień doręczenia odpisu postanowienia z dnia 28.01.2016 r. oskarżonemu. Wobec powyższego, gdyby winę oskarżonego oprzeć tylko na jego przypuszczeniach co do bliżej nieokreślonego terminu końca przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności, to nie byłoby możliwe oznaczenie, jaki dzień uznawać należy za termin powrotu do aresztu, a tym samym określenie daty początkowej stanu przestępnego. Na marginesie wskazać jeszcze w tym miejscu należy, choć co prawda w świetle zapadłego orzeczenia nie ma to większego znaczenia, iż niezrozumiały dla Sądu i z pewnością błędny jest wskazany przez oskarżyciela w akcie oskarżenia termin powrotu oskarżonego do AŚ, oznaczony na 2 lutego 2016 r., tj. dzień doręczenia odpisu postanowienia z dnia 28 stycznia 2016 r. Dyrektorowi Aresztu Śledczego w G. (vide: k. 1), albowiem to nie Dyrektor AŚ, a sam oskarżony powinien mieć wiedzę na temat obowiązku jego stawiennictwa do jednostki penitencjarnej. Gdyby zatem w niniejszej sprawie przyjąć winę oskarżonego, to z pewnością, za termin powrotu uznawać by należało dzień doręczenia oskarżonemu orzeczenia kreującego jego obowiązek stawienia się w areszcie, a zatem w niniejszej sprawie dzień 22 lutego 2016 r., a za początek stanu przestępnego – dzień 26 lutego 2016 r.

Po trzecie - konieczne jest też dostrzeżenie powodów, dla jakich oskarżony w inkryminowanym czasie nie mieszkał pod wskazanym przez siebie adresem oraz jego sytuacji zdrowotnej, która była też przesłanką udzielania mu przerw w odbywaniu kary pozbawienia wolności. W. T. przez cały okres pozostawiania na wolności pochłonięty był walką z ciężką i bolesną zarówno w przebiegu, leczeniu, jak i rekonwalescencji chorobą nowotworową, przebył przeszczep rozległego płata skóry, co nie odbyło się bez komplikacji, usunięto mu również wyrostki kręgosłupa, a nadto cierpi jeszcze na szereg innych, także bolesnych schorzeń. W ocenie Sądu, należy mieć wzgląd, że w inkryminowanym czasie uwaga oskarżonego skupiona była przede wszystkim na walce o swoje zdrowie i życie, odbywaniu szeregu wizyt u lekarzy czy zabiegów przyspieszających gojenie ran, co poniekąd usprawiedliwia zaniechanie przez niego swojej sytuacji prawnej.

W myśl art. 414 § 1 k. p. k., w razie stwierdzenia, po rozpoczęciu przewodu sądowego, okoliczności wymienionych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k. p. k., sąd wydaje wyrok uniewinniający, chyba że sprawca w chwili czynu był niepoczytalny. Z uwagi na to, iż Sąd w przedmiotowym postępowaniu ustalił, że czyn W. T. nie został popełniony umyślnie (co mieści się w ustawowej przesłance „czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego” - art. 17 § 1 pkt 2 k. p. k), w punkcie I. sentencji wyroku uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Z uwagi na uniewinnienie oskarżonego, kosztami procesu obciążono Skarb Państwa.